

SA PREISTÒRIA DE SARDIGNA

PROGETU IMOI ETOTU 2

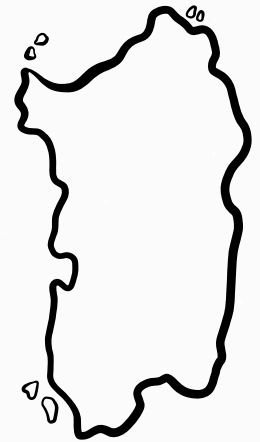
REGIONE AUTÒNOMA
DE SARDIGNA

COMUNU DE
ARBUS

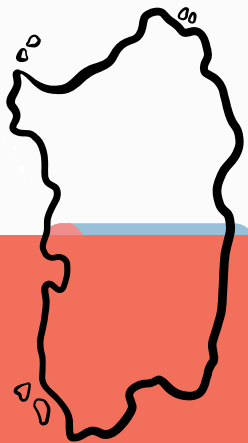

ASSÒTZIU
EUROFORM

SA PREISTÒRIA DE SARDIGNA

DE SU PALEOLÌTICU A S'EDADI DE S'ARRÀMINI

PALEOLÌTICU INFERIORI
400.000-100.000 I.C.

PALEOLÌTICU MÈDIU
100.000-40.000 I.C.

PALEOLÌTICU MÈDIU
40.000-10.000 I.C.

SU MESOLÌTICU
40.000-6.000 I.C.

SU NEOLÌTICU ANTIGU
6.000-4.800 I.C.

SU NEOLÌTICU MÈDIU
4.800-4.300 I.C.

SU NEOLÌTICU DE ACANTA
4.300-4.000 I.C.

SU NEOLÌTICU DE ACABBU
4.000-3.200 I.C.

SA CULTURA DE FILIGOSA
3.200-2.900 I.C.

SA CULTURA DE ABEALZU
2.900-2.700 I.C.

SA CULTURA DE MONTI CRARU
2.700-2.300

SA CULTURA A FORMA DE CAMPANA
2.300-2.100 I.C.

PALEOLÌTICU

MESOLÌTICU

NEOLÌTICU

**EDADI
DE
S'ARRÀMINI**

SU PALEOLÌTICU

400.000-10.000

INNANTIS DE CRISTU

SU PALEOLÌTICU

SA CANOA DE LINNA

IS REGIONIS STÒRICAS DE SARDIGNA: ANGLONA

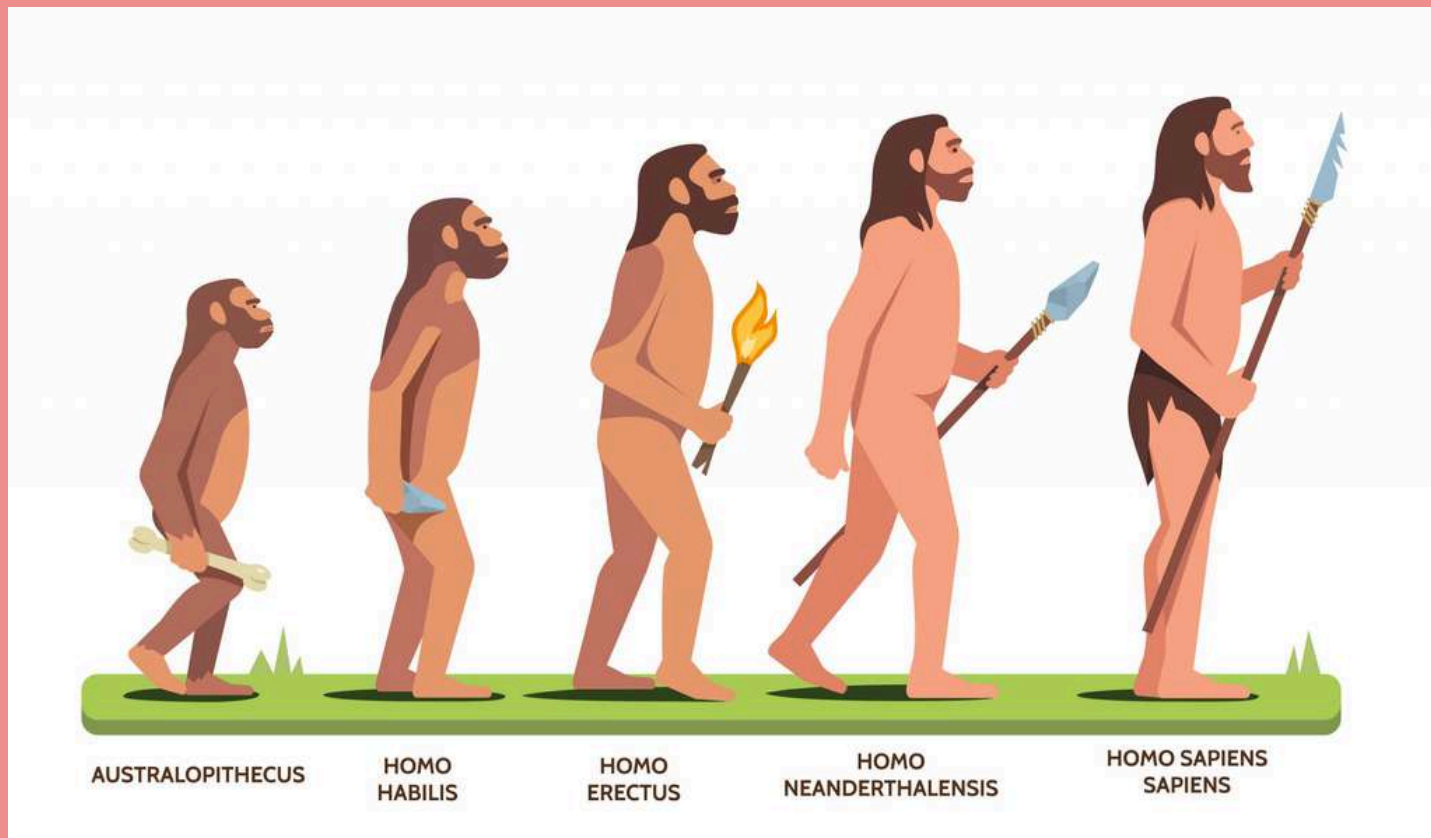
SU PALEOLÌTICU

SU SÌTZILI

SU PALEOLITICU

HOMO ERECTUS E HOMO SAPIENS

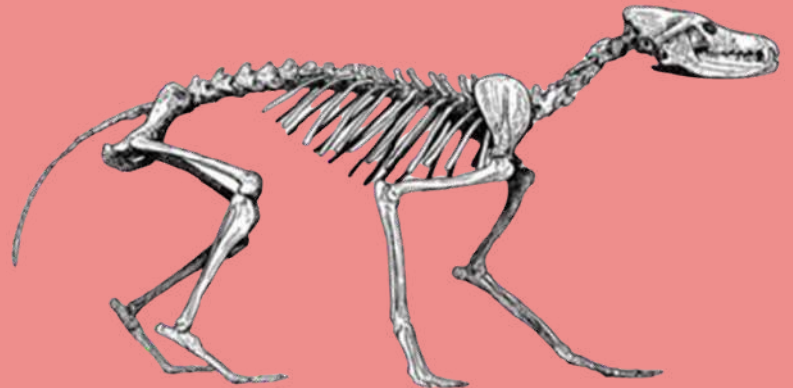
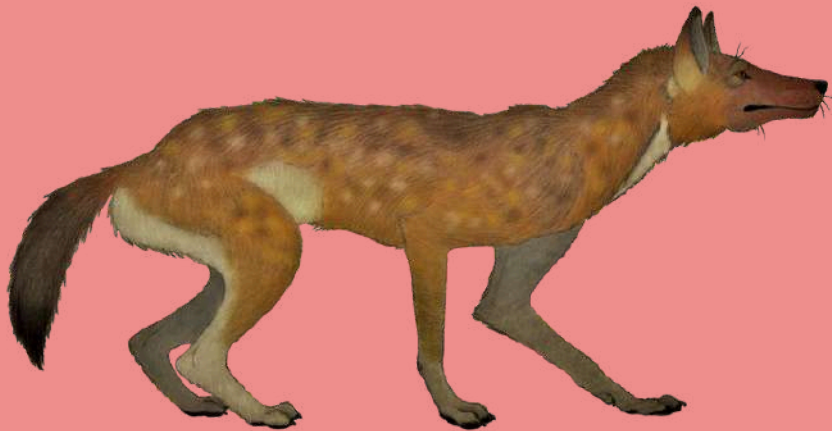
ITA PAPÀT S'ÒMINI PALEOLÌTICU IN SARDIGNA?

SU PROLAGUS SARDUS

ITA PAPÀT S'ÒMINI PALEOLÌTICU IN SARDIGNA?

SU CYNOTHERIUM SARDOUS

**ITA PAPÀT S'ÒMINI PALEOLÌTICU
IN SARDIGNA?**

SU PRAEMEGACEROS

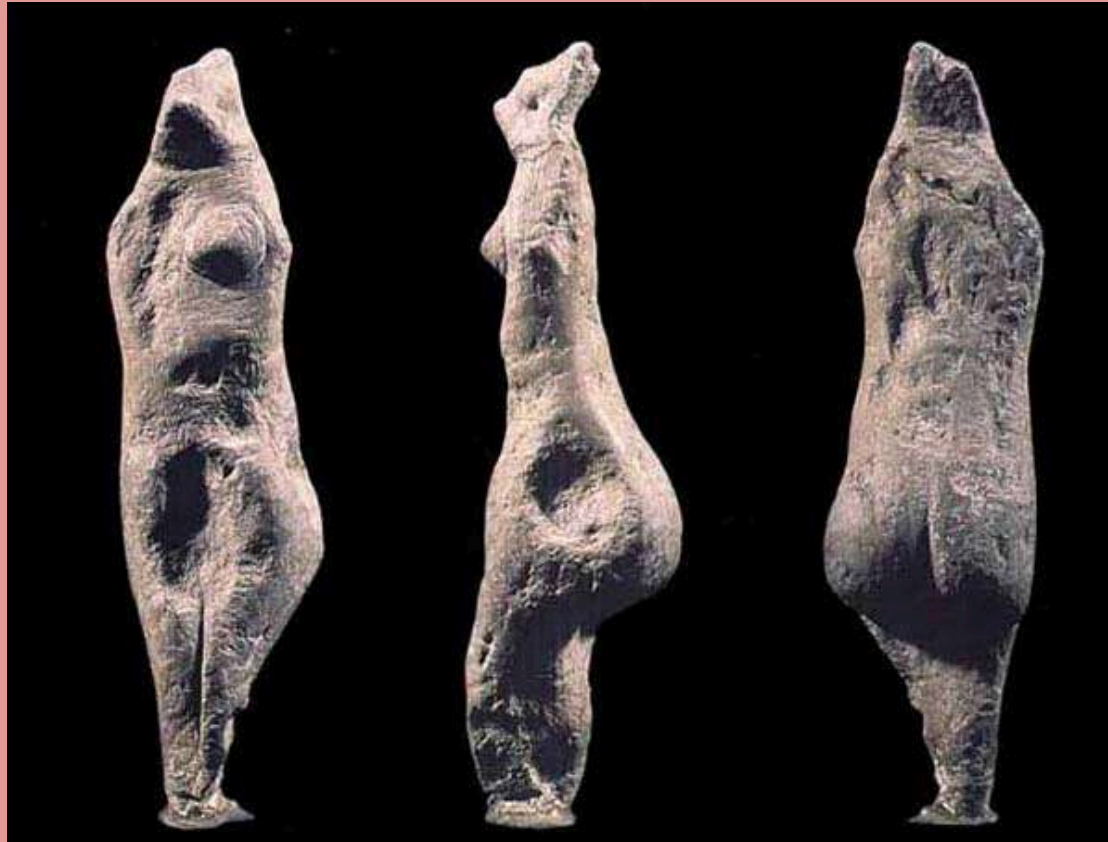
SA GRUTA CORBEDDU DE ULIANA

SA RELIGIONI DE IL PALEOLÌTICUS SARDUS

SA DEA MAMMAI

sa Vèneri de Macumere

SU MESOLÌTICU

10.000-6.000 INNANTIS DE CRISTU

In sa localidadi de Arbus S'Omu de s'Orcu, in sa spiàgia de su Pistocu, a pagu metrus de sa bia SP 65, ant agatau unu scussòrgiu de balori stòricu mannu: is ossamentus de duus òminis e una fèmina, chi is scientziaus, imperendi su mètudu de su carbòniu-14, ant nau chi benint de su periudu intra su Mesolìticu e su Neolìticu, est a nai intra 10.000 e 8.200 annus a oi. Beniaminu, Amanda e Amsìcora, custus is nòminis chi ddis ant postu is archeòlogus, funt is ossamentus de is bivisoris prus antigus de sa Sardigna.

SU PISTOCU

ARBUS

(INTRA PORTU MAGA E PISCINAS)

Beniamino dd'ant agatau in su 1985, po sorti, duus piciocheddus chi, gioghendi in sa spiàgia, iant scobertu s'ossamentu in su muru de arenària arruta apustis de una temporada. Fiat cobertu de prùini de màngala arrùbia, cun acanta unu corru de mari (*Charonia lampase*) chi ddi nant puru corru de Triton, chi teniat sa punta segada, ca ddu imperànt po sonai.

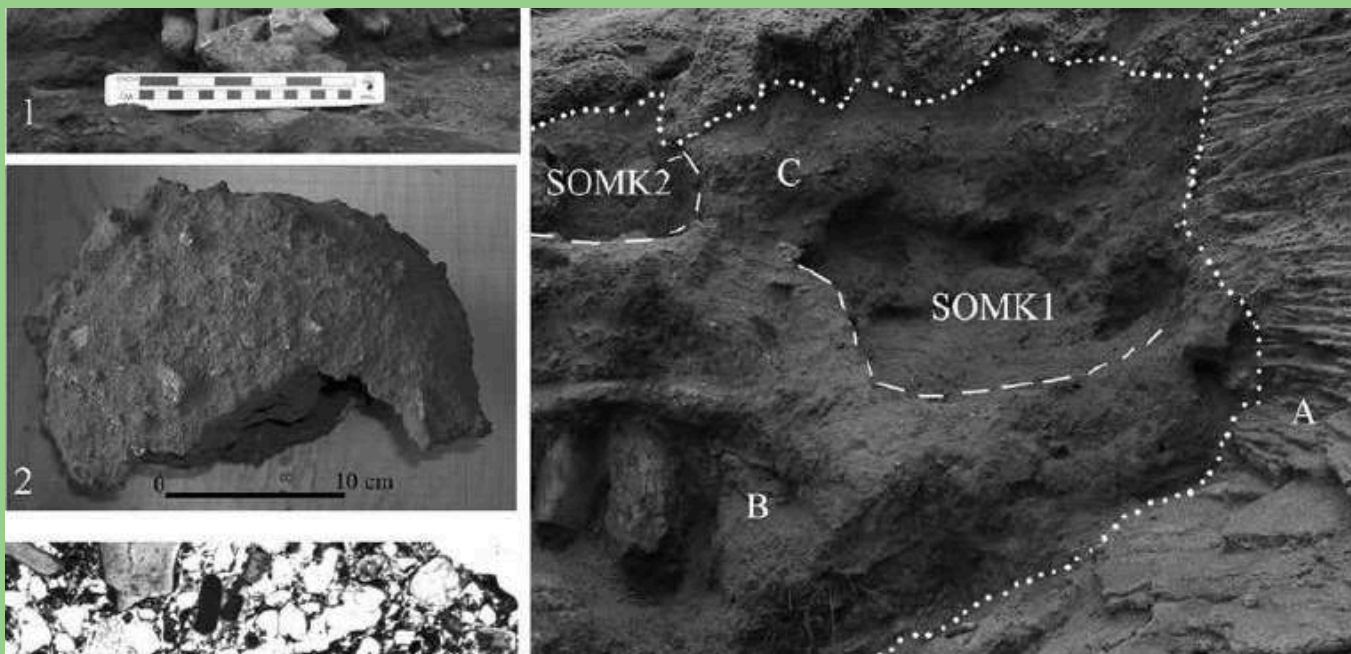
CHARONIA LAMPAS

Sa tumba de su Pistocu

Ant agatau puru arroghus de ossus de Pròlagus Sardus, unu mammiferu pitu chi assimbillàt a unu conillu chi is sardus si papànt, e chi est sparèssiu in su Mesuevu.

In su 2007 e su 2008 s'Universidadi de Casteddu impari a s'Universidadi de Roma ant fatu duus sgavus e ant agatau is ossus de una fèmina, e dd'ant postu Amanda.

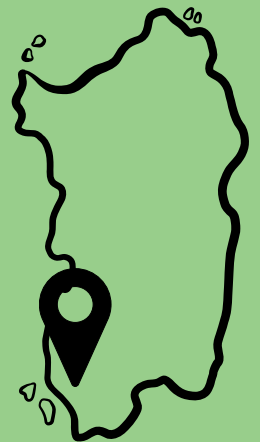
In su mesi de ladàmini de su 2001, ant agatau, in un'àteru sgavu, un'àteru ossamentu de un'òmini, chi dd'ant post su nòmini de Amsicora.

Su nòmini arregordat sa ghia de is sardus contras a is Romanus in su de tres sèculus ananti de Gesugristu.

Dd'ant postu Amsicora poita est torrau asuta de su soli de su Pistocu apustis 9000 annus de scuriu e de mudesa asuta de terra, po si fait sciri de su connotu e de sa stòria de sa popolazioni prus Antiga de Sardigna.

Is ossus de Amsicora funt is prus antigus mai agataus in Sardigna.

SU CARROPU DE SIRRI- CARBÒNIA (SURCIS)

SU NEOLÌTICU

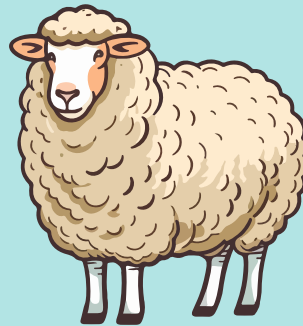
SA CULTURA DE SA CERÀMICA CARDIALI

6.000-4.800 INNANTIS DE CRISTU

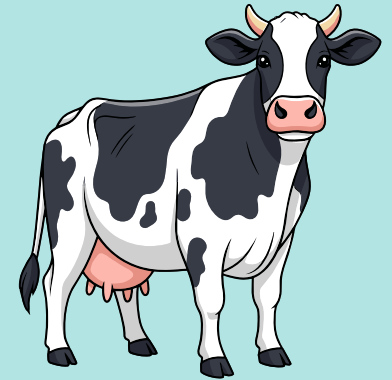
IS ANIMALIS AMESED AUS

IS BOIS

SA BREBEI

SA BACA

SA CRABA

SU PROCU

SU CANI

SU MALLORU

SA MESSARÌTZIA

IS ARCHEÒLOGUS ANT AGATAU
TRIGU E ÒRGIU

SU MANIXU DE S' ARGIDDA

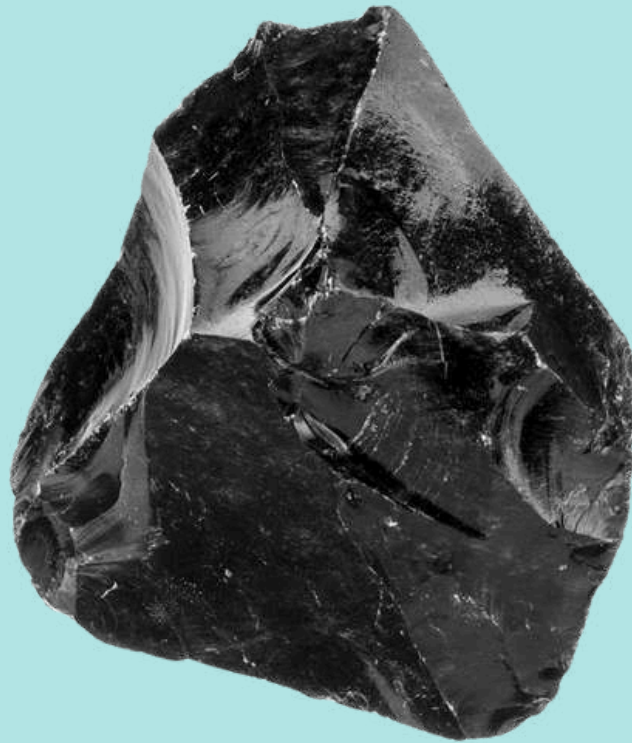

CÒCIULA CARDIUM

PO CUSTU DDI NANT CULTURA
CARDIALI

SA PERDA CROBINA

ATZAS E PUNTAS DE PUNTAS DE FRÈCIA DE PERDA CROBINA

MONTI ARCI

MUSEU DE SA PERDA CROBINA IN PAU

SU NEOLÌTICU MÈDIU

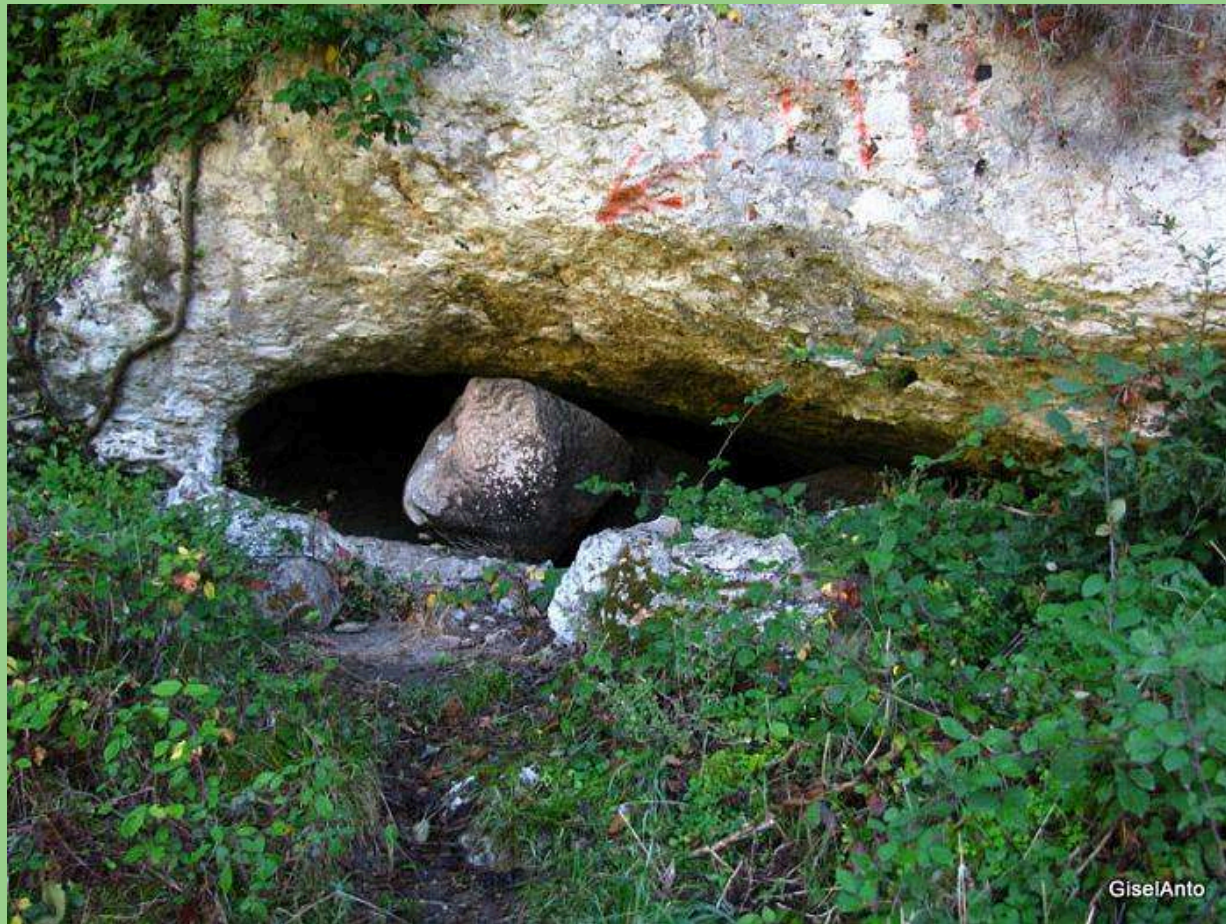
SA CULTURA DE BONU 'IGHINU

4.800-4.300 INNANTIS DE CRISTU

SA GRUTA DE BONU 'IGHINU

TÀTARI

GiselAnto

CÙCURU DE IS ARRIUS

CRABAS

SA DEA MAMAI

AGATADA IN CRABAS

SU NEOLÌTICU DE ACANTA

SA CULTURA DE SANTU CÌRIGU

4.300-4.000 INNANTIS DE CRISTU

NECRÒPOLI DE LI MURI

ALTZAGHENA (GADDURA)

SU NEOLÌTICU DE ACABBU

SA CULTURA DE SANTU MIALI DE UTIERI

4.000-3200 INNANTIS DE CRISTU

IPOGEISMU

FUEDDU AREGU CHI POLIT NAI
"AINTRU DE SA TERRA"

IS DOMUS DE JANAS

Is domus de janas funt
grutas fatas me in is rocas
de edadi pre nuràgica
(neoliticu de acabbu)

Fiant tumbas, est a nai chi
serbiant po interrai is
mortus. Meda bortas custas
tumbas fiant pinnicadas a
pari po formai una necròpoli.

CANTU DOMUS DE JANAS NC'AT IN SARDIGNA?

si contant 3500
domus de janas in
totu sa Sardigna!
De custas, giai 250
tenint intacaduras
e pinturas.

CANTU DOMUS DE JANAS NC'AT IN SARDIGNA?

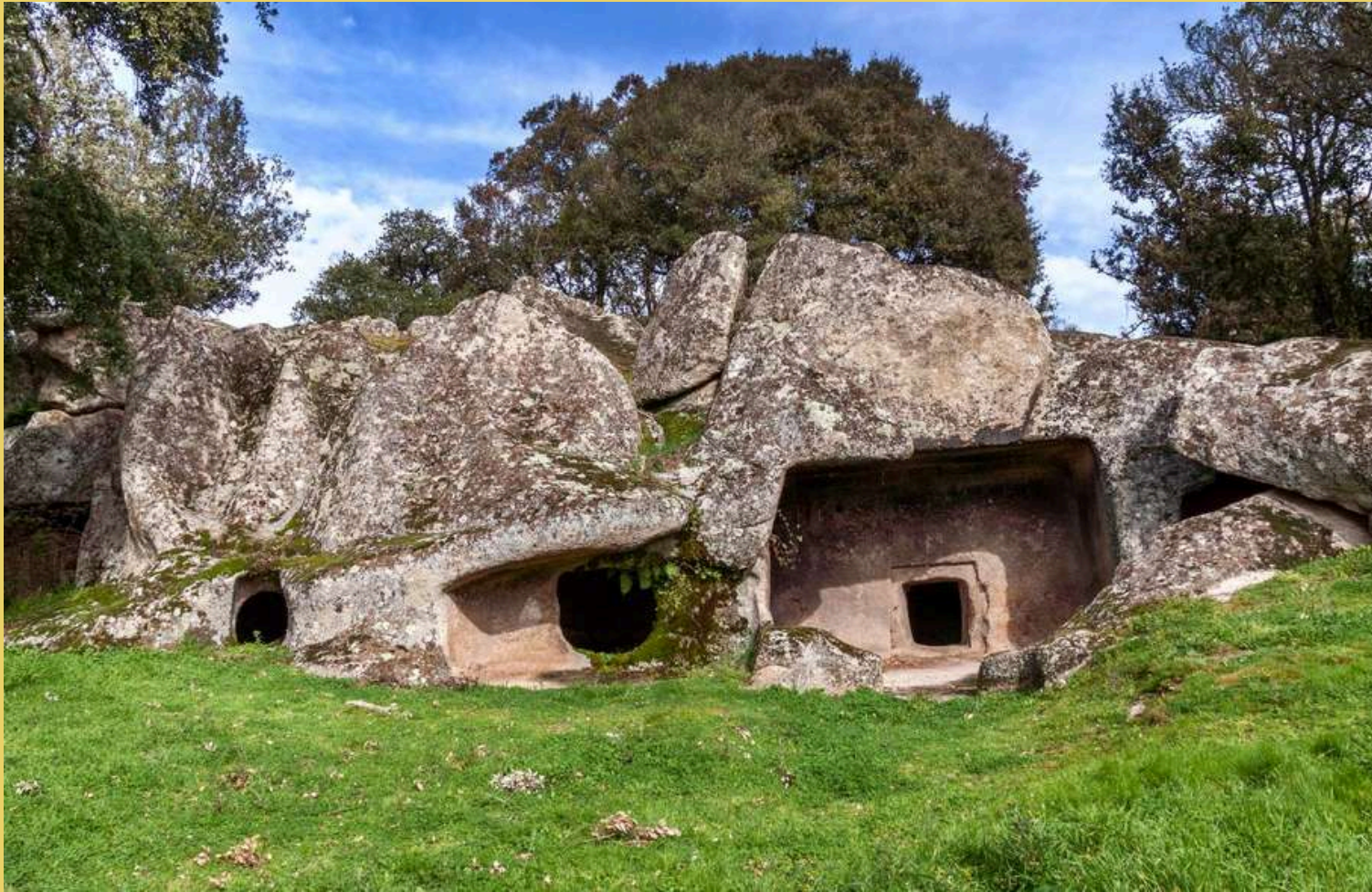
De su 12 de argiolas
de su 2025 is domus
de janas funt
arreconnotas de
s'Unesco comenti
patrimòniu de
s'umanidadi.

E POI ITA DDI NANT DOMUS DE JANAS?

Sa genti, biendi custus
stampus me in is
arrocas, pentzànt chi
ddoi biviant feminas de
fantasia, pitias pitias,
chi portant is alas,
bellas e màgicas.

LUDURRU (BUDDUSÒ)

SANT'ANDREA PRIU (BONORVA)

ANGHELO RUJU (ALGHERO)

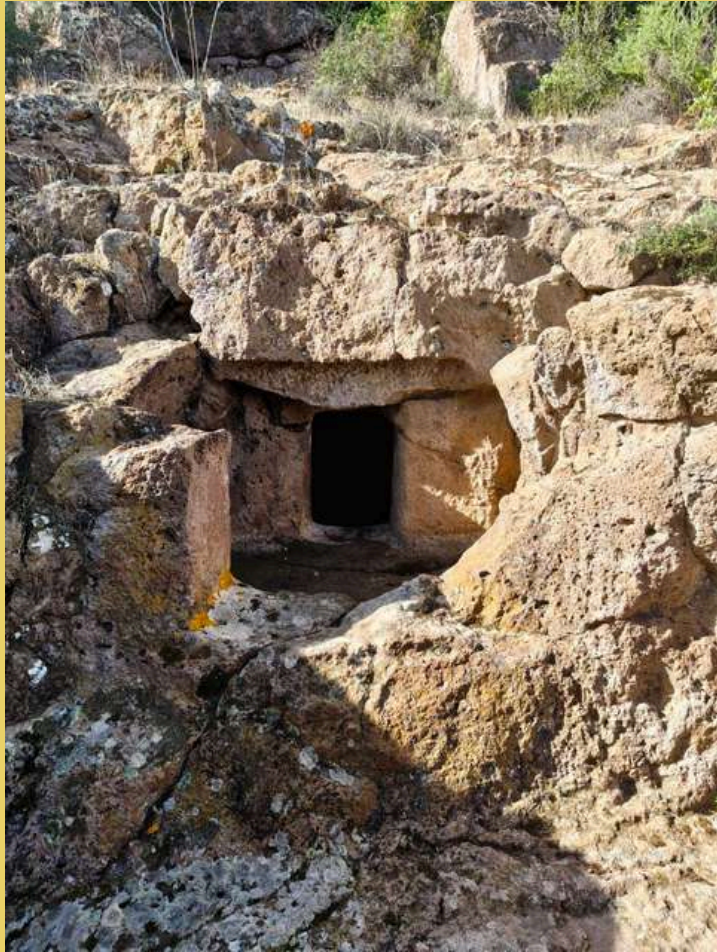

SAS CONCAS (ONIFERI)

MONTESSU (SA BARONIA- VILLAPERRUCCIO)

**MONTESSU (SA BARONIA-
VILLAPERRUCCIO)**

MONTESSU (SA BARONIA- VILLAPERRUCCIO)

**MONTESSU (SA BARONIA-
VILLAPERRUCCIO)**

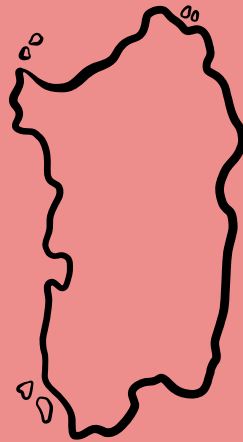
SU MEGALITISMU

MEGA LITOS

=

PEDRA MANNA

IS MENHIR

NCI ND'AT GIAI 1000 IN TOTU S'ÌSULA!

IS MENHIR

**MONTE CURRU TUNDU
SANT'ANTONI (ARISTANIS)**

IS MENHIR

PRANU MUTEDDU (GONI)

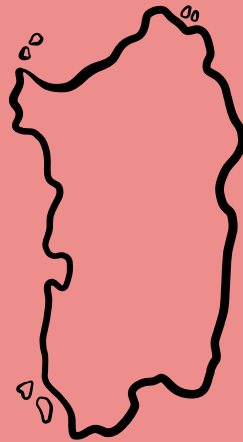
IS MENHIR

PEDRA FITA (SERRAMANNA)

IS DOLMEN

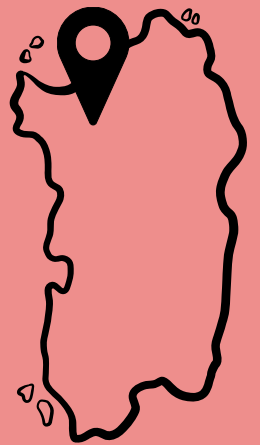

NCI ND'AT 300 IN TOTU S'ÌSULA!

SU DOLMEN PRUS MANNU

SA COVECADA DE MORES
(TÀTARI)

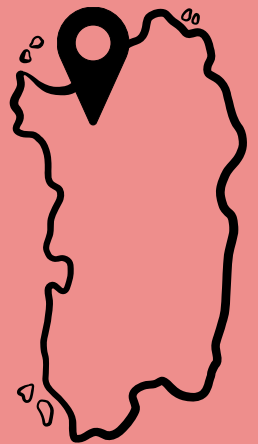

SU MONUMENTU MEGALÌTICU PRUS MANNU

MONTE D'ACODDI
(TÀTARI)

**MONTE D'ACODDI
(TÀTARI)**

**MONTE D'ACODDI
(TÀTARI)**

SA VENERI DE TURRIGA

SENOBRÌ

S'EDADI DE S'ARRÀMINI

SA CULTURA DE FILIGOSA 3.200-2.900 I.C.

SA CULTURA DE ABEALZU 2.900-2.700 I.C.

SA CULTURA DE MONTI CRARU 2.700-2.300 I.C.

SA CULTURA A FORMA DE CAMPANA 2.300-2.100 I. C.

SA METALLURGIA

ARRÀMINI

PRATA

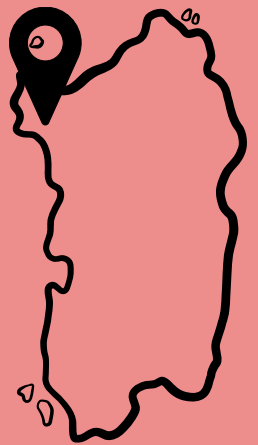

MONTI BARANTA

S'ULMEDU (TÀTARI)

MUSEU DE IS MENHIR

LÀCONI

NECRÒPOLI DE FILIGOSA

MACUMERE

CORTE NOA

LÀCONI

